

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis difficultas proponitur & resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

51 Probatur etiam conclusio duplici ratione, A quam locis citatis indicat S. Doctor. Prima sic potest proponi: Sicut se habet notitia principiorum ad notitiam conclusionum, ita se habet intentio finis ad electionem mediorum: Sed impossibile est posita notitia principiorum, non sequi notitiam conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariam connexionem, & cuius veritate non stante, nequit stare veritas principiorum: Ergo etiam impossibile est stare efficacem intentionem finis, & non sequi electionem unici medij, sine quo non potest acquiri

52 Secunda ratio est: voluntas non potest (volitione saltem absoluta & efficaci) velle impossibilia, ut supra ostendimus: Atqui si absolute & efficaciter indenderet finem, & tamen nollet eligere medium quod est unicum, & sine quo finis obtineri non potest, vellet volitione absoluta & efficaci aliquid impossibile, ut patet: Ergo non potest voluntas, supposita intentione efficaci finis, rejicere medium unicum, sed ad illud eligendum necessatur.

53 Confirmatur: Si voluntas posita intentione finis, unicum quod occurrit medium repudiare valeret, posset etiam simul efficaciter velle & nolle obtinere talem finem: Sed hoc dici nequit: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: in primis enim finem illum efficaciter vellet, cum intentio non sit simplex affectus & complacentia in fine; sed volitio efficax illius. Non vellet autem illum efficaciter, quia efficax volitio finis est virtualiter illam continet. Unde Christus dicebat Ioan. 14. *Si quis diligit me (scilicet efficaciter) mandata mea servabit.* Et Matth. 19. *Si vis in vitam ingredi, serva mandata.* Item de eo qui pauperi non dat eleemosinam, quando ipsa est medium necessarium ad præceptum charitatis observandum, dicitur 1. Ioan. 3. *Quomodo caritas Dei manet in illo?*

54 Hæ rationes ostendunt, voluntatem ad electionem medij, quod intellectus iudicat esse unicum, necessitari non solum quantum ad specificationem, sed etiam quoad exercitium, pro eo saltem tempore, quod intellectus iudicat esse necessarium; ut electio exerceatur ad consecutionem finis: nam impossibile est quod intentio finis sit efficax, nisi in actu exercito inferat electionem mediorum, eo tempore quo finis debet executioni mandari: v. g. qui intendit cras flumen transire, & videt non posse nisi per pontem potest quidem volitionem talis medij suspendere usque ad tempus quo debet transire; sed cum instat hora transitus, non potest talis medij electionem non ponere.

55 Objicies contra hanc conclusionem: Si supposita efficaci intentione finis, homo ex necessitate eligeret medium, quod intellectus iudicat esse unicum, vel talis necessitas orietur ex fine, vel ex ipso medio? Neutrum dici potest: Ergo &c. Minor probatur: talis necessitas non potest peti ex fine, quia finis non movet efficacius ad eligendum medium, quam moveat ad se ipsum appetendum; cum non moveat ad amorem illius, nisi quia movet ad amorem sui: Sed finis particularis non movet voluntatem necessario ad amorem sui: Ergo nec ad electionem illius medij. Non potest etiam illa necessitas oriri ex ipso medio: Quia voluntas à nullo bono particulari & limitato necessitari potest: Sed medium illud, quamvis unicum, habet bonitatem fini-

tam & limitatam, cum nullam aliam habeat, præter bonitatem finis extrinsecè participatam, quam supponimus esse limitatam: Ergo, &c. 56

Respondeo necessitatem illam neque ex fine neque ex medio solitariè sumptis, sed ex necessaria connexionione medij cum fine ortum habere: sicut quando dicitur, *si Petrus currit, necessario movetur*, necessitas hujus illationis & consequentia, neque ex cursu, neque ex motu Petri, quæ sunt contingentia, provenit; sed ex connexionione necessaria quæ reperitur inter Antecedens & consequens, & inter motum Petri & ejus cursum. Potest etiam dici, hanc necessitatem provenire ex ipso medio, supposita efficaci intentione finis: quia licet medium, quando est unicum, non habeat omnem rationem boni simpliciter, habet tamen omnimodam utilitatem, quæ est bonitas medij, formaliter ut medium est: quare licet necessitatem omnimodam & absolutam inducere non possit, potest tamen causare necessitatem secundum quid, & hypotheticam; quæ libertati non præjudicat, ut communiter docent Theologi. Unde electio hujus medij potest esse meritoria, vel culpabilis, ut patet tum in eo qui ex efficaci intentione salubris eligit observantiam præceptorum, quæ est unicum & necessarium medium ad vitam æternam consequendam; juxta illud Christi Matth. 19. *Si vis in vitam ingredi, serva mandata.* Tum etiam in illo qui habens intentionem efficacem obtinendi sanitatem, audit à medico unicum medium ad eam consequendam esse accessum ad non suam; talis enim, eligendo illud medium, peccat mortaliter.

DISPUTATIO X.

De Consilio & Consensu.

Ad questionem 14. & 15. Divi Thomæ.

D E XPLICATA natura electionis differit. S. Doctor de duplici actu, qui ad illam præquiritur, consilio scilicet, qui eam dirigit & regulat, & consensu, qui est approbatio sive complacentia de ipsorum inventione & utilitate. Pauca autem circa hos duos actus dicenda occurrunt unde utrumque hac disputatione complectemur.

ARTICVLVS I.

Verum Consilium formaliter sit sola inquisitio rationis, vel etiam iudicium seu sententiam intellectus includat?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas proponitur & resolvitur.

NOTANDVM primò quod sicut in syllogismo duo sunt, præmissæ scilicet & conclusio: ita in consilio, quod est quidam ratio practice discursus, & veluti quidam syllogismus prudentia, duo præcipue actus intellectus interveniunt; inquisitio scilicet mediorum, quæ

juvare possunt ad obtinendum finem, & iudicium de illorum bonitate & convenientia: primum se habet ut via, secundum ut terminus: nam per inquisitionem rationis pervenimus ad iudicium de mediis convenientibus.

Notandum secundò, quò duplex est iudicium terminans actum consultationis circa media: primum est, quò intellectus iudicat ex multis mediis propositis aliqua esse utilia, & alia inutilia: quòd iudicium sequitur consensus, respectu mediorum utilium, ut dicemus articulo sequenti: secundum est, quò ex mediis jam inventis per inquisitionem, & iudicatis utilibus, facta iterum collatione ut litatis eorum inter ipsa, iudicat intellectus unum esse utilem & convenientius, subindeque cæteris præferendum; & hoc iudicium, quòd appellatur sententia, seu deliberatio, immediatè deservit electioni. Inquirimus ergo, an consilium consistat solum in inquisitione mediorum, vel etiam includat iudicium seu sententiam, quà intellectus practicè iudicat hoc medium esse eligendum; quæ est veluti conclusio totius processus qui reperitur in consilio. Pro resolutione.

Dico, consilium humanum, seu prout reperitur in hominibus, utrumque actum includere: in Deo verò non dicere inquisitionem & consultationem de mediis, sed tantum iudicium rationis practicæ de eorum convenientia & bonitate. Ita communiter docent Thomistæ, præsertim Cajetanus & Conrardus hic art. 1. contra Vazquem, Azorium, Corneio, & alios Recentiores, existimantes consilium in sola inquisitione mediorum consistere.

Probatür prima pars ratione notabili primo insinuata. Consilium est quidam rationis practicæ discursus, & veluti quidam syllogismus prudentiæ, cuius conclusio est iudicium, seu sententia; unde sicut in speculativis præmissis solum inchoativè sunt syllogismus; completæ autem per conclusionem quam inferunt, simul cum ea perfectum syllogismus efficiunt: ita in practicis inquisitio rationis solum inchoativè est consilium, completa autem per iudicium, simul cum ipso consilium perfectè & completè efficit & componit.

Confirmatur: Tam in consilio communi plurimum, quàm in particulari cujuscumque, si multiplicis difficultatibus non pervenitur ad iudicium, seu deliberationem & sententiam, sed ipsa in alium diem vel horam differuntur, communitè omnes sentiunt & dicunt consilium non esse completum: Ergo consilium, secundum communem modum concipiendi & loquendi, non solum inquisitionem & consultationem de mediis, sed etiam iudicium seu sententiam de eorum convenientia & bonitate importat.

Confirmatur amplius: Si iudicium esset omnino extra consilium, illud nullo modo reperiretur in Deo: Sed hoc dici nequid: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet: nam ut statim dicemus, in Deo non reperitur inquisitio seu consultatio de mediis: Ergo si consilium in ea solum consisteret, & iudicium seu sententiam de convenientia mediorum non importaret, nullo modo reperiretur in Deo. Minor verò probatur ex variis Scripturæ locis, in quibus Deo & Christo passim attribuitur consilium: nam Job. 12. dicitur: *Apud ipsum est sapientia & fortitudo, & ipse habet consilium & intelligentiam.* Et Jerem. 32. Deus appellatur, *Magnus consilio &*

A incomprehensibilis cogitatu. Item Isaia 46. Deus dicit: *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Et Apostolus ad Ephes. 1. asserit quòd *Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Denique Isaia 9. Christus vocatur *Admirabilis consiliarius*, & cap. 11. Spiritus consilij super eum requiescere dicitur. At hæc loca debent in sensu proprio & non metaphorico accipi: cum ex hoc nullum sequatur inconveniens, ut patebit ex dicendis in probatione secundæ partis: Ergo consilium reperitur in Deo.

Probatür igitur secunda pars conclusionis ex D. Thoma 1. p. quæst. 22. artic. 1. ad 1. ubi ait:

Ipsa ratio verum agendarum consilium in Deo dicitur, non propter inquisitionem, sed propter certitudinem cognitionis, ad quam consiliantes inquirendo perveniunt. Et clarius hic art. 1. cum sibi objecisset in secundo argumento: *Inquirere intellectus discurrentis est, & sic Deo non convenit, cuius cognitio non est discursiva: Sed consilium Deo attribuitur, dicitur enim ad Ephes. 1. quòd operatur omnia secundum consilium voluntatis sue: Ergo consilium non est inquisitio:* Respondet,

*Quod ea quæ dicuntur de Deo, accipienda sunt absque omni defectu qui invenitur in nobis: sicut in nobis scientia est conclusio per discursum à causis in effectus: Sed scientia dicta de Deo, significat certitudinem de omnibus effectibus in prima causa, absque omni discursu. Et similiter consilium attribuitur Deo, quantum ad certitudinem scientiæ, vel iudicij, quæ in nobis provenit ex inquisitione consilij: Sed huiusmodi inquisitio in Deo locum non habet; & ideo consilium secundum hoc Deo non tribuitur. Et secundum hoc Damascenus dicit, quòd Deus non consiliatur; ignorantis enim est consiliari. Quibus verbis clarè docet, quòd sicut scientia reperitur in Deo, absque discursu; ita & consilium absque inquisitione: quia inquisitio supponit ignorantiam vel dubitationem; nemo enim prudens inquit quòd probè scit, nec querit quòd possidet: ignorantia autem & dubitatio non habent locum in Deo: Ergo neque inquisitio. In Angelis tamen, in quibus potest esse nescientia, potest etiam esse inquisitio, licet sine discursu. Unde Dionysius 7. cap. cœlestis hierarchiæ introducit Angelos quæstionem facientes ad Jesum de susceptæ pro nobis carnis opere, juxta illud Isaia. 63. *Quis est iste qui venit de Edom, in tunicis vestibus de Bosra? Iste est formosus in stola sua.* Et Psalm. 23. *Quis est iste Rex gloriæ?* Quare in Angelis consilium de supernaturalibus, quorù habent nescientiam, non solum iudicium, sed etiam inquisitionem potest includere, quia de illis dubitare possunt.*

E

§. III.

Solvuntur objectiones.

OBJECTIONES primò contra primam partem conclusionis: D. Thomas hic art. 1. ait: *Inquisitio rationis quæ est ante iudicium de eligendis, consilium vocatur.* Ergo consilium non includit iudicium, sed in sola inquisitione rationis consistit.

Respondeo Divum Thomam loqui de consilio inchoativè: nam sicut præmissæ ante conclusionem sunt syllogismus inchoativè; ita inquisitio rationis ante iudicium de eligendis, est inchoativè consilium: sicut tamen syllogismus